

„Mam w sobie wiele miast i wiele krajów” — Czesław Miłosz — relacja

W dniu 12 lutego w sali Pod Sową Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gorlicach gościliśmy słuchaczki i słuchaczy Uniwersytetu Złotego Wieku w Gorlicach wraz z rektorem — panem Romanem Dziubią na czele.

Tematem kolejnego literackiego spotkania w bibliotece była postać jednego z najwybitniejszych polskich poetów, laureata Nagrody Nobla — Czesława Miłosza. Prelekcję połączoną z prezentacją multimedialną poprowadziła Joanna Kalisz-Dziki — dyrektor MBP w Gorlicach.

Ubiegły rok został ustanowiony przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej Rokiem Czesława Miłosza (w 20. rocznicę śmierci), uznając jego zasługi w kształtowaniu polskiej literatury, języka, niezależności intelektualnej i kulturowej otwartości. W uchwale przypomniano, że Miłosz był „świadkiem największych wydarzeń minionego stulecia: I wojny światowej, rewolucji w Rosji, odzyskania przez Polskę niepodległości, społecznych i narodowościowych przemian w II Rzeczypospolitej, apokalipsy na ulicach okupowanej Warszawy, Holokaustu i starcia dwóch totalitaryzmów, emigracji w świecie podzielonym żelazną kurtyną, upadku sowieckiego imperium i budowy demokracji”.

Życiorys Czesława Miłosza był złożony i trudny. Urodził się 30 czerwca 1911 r. w Szetejniach na Litwie. Tam spędził dzieciństwo pełne akceptacji i miłości, które wspominał jako „ziemski raj” i opisał później w „Dolinie Issy” i cyklu poetyckim „Świat”. Niezwykle ważną osobą w jego życiu była matka — Weronika Miłosz (z domu Kunat). Wracał do jej postaci przez całe życie, jej obraz był filarem uniwersalnych refleksji Miłosza. Topograficznie najważniejsze dla przyszłego poety pozostawało Wilno wypełnione śladami Mickiewicza i Słowackiego. Właśnie tam uczył się w męskim gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta. Po maturze rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Stefana Batorego, które zamienił na prawo. Młody Miłosz stale pisał i myślał o poważnym debiucie. Miał on miejsce w 1930 roku, wówczas na łamach „Alma Mater Vilnensis” ukazały się jego wiersze. Okupację niemiecką przeżył w Warszawie. Po wojnie, powołując się na wileńskie znajomości z Jędrzychowskim i Putramentem, Miłosz podjął pracę jako attaché kulturalny PRL-owskich przedstawicielstw w Stanach Zjednoczonych i Francji. W 1951 roku w Paryżu poprosił o azyl polityczny. Twórczość Miłosza znalazła się na indeksie. Świadectwa Zofii Hertz i Jerzego Giedroycia, którzy udzielili mu w tym czasie schronienia, pokazują go jako człowieka na granicy załamania nerwowego. Lekarstwem okazała się twórczość. Współpracował z Instytutem Literackim. W Bibliotece „Kultury” ukazywały się kolejne jego książki m.in. słynny tom esejów „Zniewolony umysł”, zbiór wierszy „Światło dzienne” i powieść „Dolina Issy”. W 1960 r. Miłosz przeprowadził się do Stanów Zjednoczonych. Objął katedrę języków i literatur słowiańskich na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley, gdzie wykładał przez ponad 20 lat. W tamtym czasie jego wiersze i książki zaczęły być tłumaczone na wiele języków, a nazwisko szeroko kojarzone na literackich salonach. W dniu 9 października 1980 r. podano oficjalny komunikat o przyznaniu Miłoszowi literackiej nagrody Nobla, którą odebrał osobiście 8 grudnia 1980 r. To wyróżnienie pozwoliło mu w 1981 r. na pierwszą od 30 lat wizytę w ojczyźnie. Do Polski wrócił po 1993 r. Towarzyszyła mu druga żona — amerykańska historyczka Carol Thigpen-Miłosz. Państwo Miłoszowie rok dzielili na pobyty w Krakowie i w Kalifornii. Czesław Miłosz odszedł 14 sierpnia 2004 r. Spoczął w Panteonie Narodowym na Skałce w Krakowie.

Poeta myśli trudnej — tak nazywał Miłosza filozof, Leszek Kołakowski — myśli „potykającej się nieustannie o sprawy dla życia naszego główne: sprawę Boga i wiary, sprawę rozumu i miłości, sprawę narodu, o pytania nierozstrzygalne prawie”.

Uczestnicy spotkania z uwagą wysłuchali prelekcji, której towarzyszył wybór publikacji z zasobów MBP w Gorlicach traktujących o Miłoszu, jak również jego autorstwa. Dziękujemy naszym gościom za udział i zapraszamy na kolejne literackie spotkania.

